

KORZONEK (39) *sb m*

Oba o oraz e jasne.

sg N korzonek (5). ◇ G korzonka (4). ◇ A korzonek (2). ◇ pl N korzonki (3). ◇ G korzonkow (8); -ów (1), -(o)w (7). ◇ A korzonki (10). ◇ I korzonk(a)mi (3), korzonki (2); -i OpecŻyw; -(a)mi: -i FalZioł (3 : 1). ◇ L korzonkach (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Dem. od „korzeń” (39) :

1. Niewielki korzeń, korzeń niedużej rośliny; radícula Murm, Mącz, Calep, Cn (23) : *Murm 103; W Lefiech roście to ziele [...] / korzonki ma małe á cienkie FalZioł I 116c; [kret] korzonkami sie żywi, przeto też ziemie kopa y wzgorę wyrzucza. FalZioł IV 14b, I 98c; Lud ten Iśraélki nieináczy wygładzi te wlyfytkie ktorzy miefzkáią w nálfych kráinách: iedno iáko Wol zwykł trawę przy korzonkách vrywác [ad radices carpere] á ziądác. Leop Num 22/4; Mącz 345b; SienLek Yv; GórnRozm Nv; Calep 893a.*

W charakterystycznych połączeniach: korzonek cienki, mały, sękowaty, słodki; korzonki jeść; korzonkami się żywić.

Hipokor. (2): á ná lekárstwą y ná pomoc ludzką [piękna lilija] wydawa zyarnká y korzonki fwoie. RejPos 220.

Zwrot: »korzonek puścić« (1): Bo iefliże ziemiá nie będzie z głęboká vmiękcżona/ iuż zyárno nie może korzonká głęboko puścić RejZwierc 109v.

a. Ze względu na swoje właściwości użytkowe [zawsze w połączeniu z nazwą rośliny lub przymiotnikiem od nazwy [w tym: G sb (8), ai (4); korzonek + określenie (8), określenie + korzonek (4)]] (12) : *Theż na tercijanę febrę/ trzy korzonki á trzy liftki Kofzifczkowe s kthorymkolwiek picciem dane/ vcżynią zimniczę FalZioł I 153a, I 26a, 51b, 98d, 99a, 153b, III 4b, V 82 [2 r.]; Stáry bol głowny ták leczą: Drágmę korzonkow ciemierzyce czarney/ochędożywfy zwierchnią fkorę we dżdżowey wodzie moczyć SienLek 50v; weźmi Ráftu długiego korzonek/ á ofkrob ij chędogo/ pomáżyfz go oleykiem bobkowym/ Potym thám wetkni. SienLek 108v, 126v.*

W charakterystycznych połączeniach: korzonek ciemierzyce, koszyszczkowy, lakrycyjej (2), paprotczany (paprotki) (3), rastu, tatarskiego ziela, wilczego łyka, ziela sosnki; dragma korzonkow, kiel(k)o (2); korzonkow wziác (6); korzonek uwarzony; z korzonkami uwarzyć.

2. Delikatne włoski wyrastające z korzenia, włosniki; fibrae Cn [w pl] (3) : *[sirp] korzeń ma niewielki z drobnemi korzonzi [!] FalZioł I 64c.*

Zwrot: »(wy)puszczać korzonki« (2): VSzywy kopr ieft ziele [...] / ktore vłamego korzenia wypufzcza iakobi nieiakie wlofy cienkie korzonki FalZioł I 109c, I 64a.

3. Nóżka grzyba (1) : *Pezite, fungi qui sine pediculo nascuntur, [...] Grzybki króm korzonków roftące. Mącz 296c.*

4. Niewielka roślina, zwłaszcza użytkowa (10) : *OpecŻyw 31; Wezmi Kaniey przędze/ ieleniego ięziku/ każdego fnich po garści/ paprotki/ korzenia sofnki/ liftkow fenes [...] / kwiathkow fijołkowych/ boragowych/ każdego fnich popoł garści warz że ty rzeczy skraiwfzi korzoⁿki w winie á w wodzie FalZioł I 28d, IV 9d; RejPos 13; Czy znowu fię wroćić Polacy chcecie do onego żywotá zwierzęcego/ gdy ludzie rozprofzeni po leśiech/ po błotách miefzkáli/ korzonki iedząc/ ábo zoładź?*

GórnRozm L4v; *Costus sive costum* – Wonni korzonek z Arabij, z Indij, ij z Syrij. *Calep* [265]b; *LatHar* 685.

W charakterystycznych połączeniach: korzonek surowy; korzonki jeść (jadać) (3), pożywać, skrajać; korzonkami żyć, żywić się; korzonkow używać; na korzonkach przestawać.

Wyrażenie: »korzonek ziemny, z ziemie« (1 : 1): SkarŻyw 575; [pustelnicy] woleli wżytki nędze ná pułzczy znościć/ y ná źiołkách y korzonkách źiemnych przeftawác SkarKaz 609a.

Szereg: »korzonek, (i) ziołko« [szyk 1 : 1] (2): Azałz nam nie wydawa przyłmákw rozlicźnych/ Onych wdzyęcznych korzonkow/ onych zyołek flicźnych. RejWiz 56v; SkarKaz 609a.

5. Członek męski (2) : Glans, Der kopff des menlichen glydts Wyrft [*lege: wirzch*] korzonká. *Murm* 61; *BartBydg* 65.

ZCh